

Μητρόπολη Πάφου: Περί επιτάφiou θρήνου και εγκωμίων της Παναγίας. Είναι στην Παράδοσή μας;

[Εκκλησία της Κύπρου](#) / [Ι.Μ. Πάφου](#)

Ο “επιτάφιος θρήνος” με τα “εγκώμια της Παναγίας” δεν βρίσκονται σε κανένα επίσημο λειτουργικό βιβλίο που χρησιμοποιούμε στις εκκλησίες μας ξεκαθαρίζει σε Εγκύκλιός της η Ιερά [Μητρόπολη Πάφου](#), αναφορικά με την συνήθεια που παρατηρείται τα τελευταία χρόνια σε κατά τόπους ενορίες να διαβάζονται “εγκώμια προς της Παναγίας” και να γίνεται λιτάνευση επιταφίου θρήνου.

“Αν και μπορεί να φαίνεται ότι με τα εγκώμια, δίνουμε μεγαλύτερη τιμή στην Παναγία μας, οφείλουμε να έχουμε την ταπείνωση να ακολουθούμε την Παράδοση και τη λειτουργική τάξη της Εκκλησίας μας, όπως ακριβώς την παραλάβαμε, εφόσον πιστεύουμε ότι οι θείοι Πατέρες “τα πάντα καλώς διαταξάμενοι”. Τα εγκώμια, μας έχουν παραδοθεί μόνο προς τιμή του Κυρίου ημών Ιησού Χριστού’

επισημαίνεται.

Αναλυτικά η Εγκύκλιος της Ιεράς Μητρόπολης Πάφου αναφέρει:

Εν Πάφω την 8η Αυγούστου 2024

του αγίου Αιμιλιανού του ομολογητού, επισκόπου Κυζίκου

Γραφείο κατά των αιρέσεων

*“Η Μ.Εκκλησία κατακρίνουσα πᾶν ὅ,τι καινοφανές καὶ κακόζηλον,
ἔστω καὶ γινόμενον πρὸς τιμὴν τῆς Θεοτόκου,
ἀποδοκιμάζει ταῦτα ἐπισήμως καὶ ἀπαγορεύει μάλιστα αυστηρῶς”*

Τα τελευταία χρόνια έχει παρατηρηθεί σε κατά τόπους ενορίες μία ανάρμοστη προσθήκη στο τυπικό της Εκκλησίας μας “προς πλείοντα τάχα δόξαν”¹ και τιμή της Υπεραγίας ημών Θεοτόκου. Η αντικανονική αυτή αλλαγή ἐγκείται στο γεγονός της τέλεσης “επιταφίου θρήνου της Παναγίας” προς μίμηση της ακολουθίας του επιταφίου του Μ.Σαββάτου.

Αν και μπορεί να φαίνεται ότι με τα εγκώμια, δίνουμε μεγαλύτερη τιμή στην Παναγία μας, οφείλουμε να έχουμε την ταπείνωση να ακολουθούμε την Παράδοση και τη λειτουργική τάξη της Εκκλησίας μας, όπως ακριβώς την παραλάβαμε, εφόσον πιστεύουμε ότι οι θείοι Πατέρες “τα πάντα καλῶς διαταξάμενοι”². Τα εγκώμια, μας έχουν παραδοθεί μόνο προς τιμή του Κυρίου ημών Ιησού Χριστού.

Ἄλλωστε, ο “επιτάφιος θρήνος” με τα “εγκώμια της Παναγίας” δεν βρίσκονται σε κανένα επίσημο λειτουργικό βιβλίο που χρησιμοποιούμε στις εκκλησίες μας. Η τάξη της ακολουθίας είναι καθορισμένη όπως αυτή φαίνεται στο Μηναίο του Αυγούστου και στο βιβλίο “Τάξις ιερών ακολουθιών”³ της Εκκλησίας Κύπρου, όπου κανένα από τα δύο δεν περιέχει “επιτάφιο θρήνο”.

Κάνοντας μία σύντομη ιστορική αναδρομή στο τυπικό της ημέρας σε άλλες τοπικές Εκκλησίες, θα εντοπίσουμε πως εγκώμια κατ’ἐξαίρεση ψάλλονται μόνο στο πατριαρχείο Ιεροσολύμων και συγκεκριμένα στην Γεθσημανή όπου βρίσκεται και ο τάφος της Παναγίας. Δηλαδή κατ’όμοιο τρόπο, όπως γίνονται και άλλες ειδικές ακολουθίες μόνο σε ορισμένο τόπο για συγκεκριμένο λόγο, όπως είναι η ακολουθία της αφής Αγίου Φωτός, του Αγίου Μύρου στο πατριαρχείο Κωνσταντινουπόλεως, οι προεόρτιες ακολουθίες του αγίου Δημητρίου στο ναό του στην Θεσσαλονίκη κτλ.

Αντιθέτως, το τυπικό που ακολουθεί η Εκκλησία της Κύπρου είναι το “Τυπικόν της του Χριστού Μεγάλης Εκκλησίας” γνωστό ως ΤΜΕ, που έχει ισχύ μέχρι τις μέρες μας. Στο τυπικό της ΙΕ’ Αυγούστου, η σχετική 4η σημείωση για τα εγκώμια αναφέρει χαρακτηριστικά: “Εὐθὺς μετὰ τὴν Καταβασίαν τῆς θ’ συνειθίζεται ἐνιαχοῦ, ὅπου πανηγυρίζεται ἡ ἑορτὴ αὕτη μεγαλοπρεπῶς, προς πλείονα τάχα

δόξαν καὶ τιμὴν τῆς Θεοτόκου, ἵνα ψάλλωνται τὰ λεγόμενα ἐγκώμια τῆς Παναγίας, κατὰ μίμησιν τῶν τοῦ Κυρίου ἡμῶν, τῶν ψαλλομένων ἐν τῷ Ὁρθρῷ τοῦ Μ. Σαββάτου. Ἡ Μ.Εκκλησία κατακρίνουσα πᾶν ὅ,τι καινοφανὲς καὶ κακόζηλον, ἔστω καὶ γινόμενον πρὸς τιμὴν τῆς Θεοτόκου, ἀποδοκιμάζει ταῦτα ἐπισήμως καὶ ἀπαγορεύει μάλιστα αὐστηρῶς.”[4](#)

Στον ελλαδικό χώρο τα εγκώμια προς τιμὴ της Θεοτόκου, πρωτοεμφανίστηκαν σε Κυκλαδίτικα νησιά, γεγονός που ανάγκασε την Εκκλησία της Ελλάδος να εκδώσει σχετική εγκύκλιο το 1865 και να απαγορεύσει αυτή την ακολουθία ως ασυνήθης “καὶ πάντῃ ξένη εἰς τὴν καθ’ ὅλου ὀρθόδοξον Ἀνατολικὴν τοῦ Χριστοῦ Ἐκκλησίαν”[5](#)

Ας διατηρήσουμε λοιπόν, και να μη μεταβάλλουμε κατὰ την εκκοσμικευμένη τάση της εποχῆς μας, τα παραδιδόμενα, συνεχίζοντας να τιμούμε τους αγίους, την Παναγία και τον Κύριό μας, ὅπως ακριβῶς μας παραδόθηκε μακριά από νεωτερισμούς εἴτε αυτοὶ φαίνονται ευσεβεῖς εἴτε ὄχι.

Την 1Ε’ Αυγούστου εορτάζουμε την Μετάστασιν της Θεομήτορος, και ὅπως ψάλλουμε “ἐν τῇ Κοιμήσει τὸν κόσμον οὐ κατέλιπες Θεοτόκε”[6](#) – προς τι ο θρήνος εν τῷ τάφῳ; “Ὅτε ἐξεδήμησας Θεοτόκε Παρθένε, ... σύμπας ὁ θεῖος τῶν Ἀποστόλων χορός, ... το θεοδόχον σου σῶμα κηδεύσαντες, ἔχαιρον πανύμνητε.”[7](#) Χαρά και αγαλλίασις λοιπόν, αν εἶχαμε κηδεῖα θα εἶχαμε και νηστεία. Κάτι τέτοιο μπορεί να ομοιάσει με την αιρετική θεώρηση των πραγμάτων, ὅπως δηλαδή το αντιλαμβάνονται οι παπικοί, την εμμονή σε ἓναν ἀδικαιολόγητο θρήνο ἀγνοώντας την Χαρά της Αναστάσεως, ἡθος που εἶναι εντελῶς ξένο ως προς την Ορθόδοξη πνευματικὴ ζωή.

“Πανηγυριζέτωσαν οἱ θεόφρονες”[8](#) λοιπόν εν κατανύξει και σεμνοπρεπῶς, ἀπέχοντας ἀπὸ κάθε τι το ξένο ως προς την πατερικὴ Παράδοση της Εκκλησίας μας. Μόνον ἔτσι θα εορτάσουμε ἀσφαλῶς και ὀρθοδόξως τις εορτές της Εκκλησίας μας.

1. ΤΜΕ Κωνσταντινουπόλεως 1988, σελίδα 318 [↵](#)

2. Συναξάριον αγίας και Μ.Πέμπτης [↵](#)

3. impaphou.org/typikai-diataxeis [↵](#)

4. ΤΜΕ Κωνσταντινουπόλεως 1988, σελίδα 318 [↵](#)

5. Εγκύκλιος 185.

Αριθ. Πρωτ. 4319. — Εν Αθήναις, την 21 Απριλίου 1865.

Περὶ ἀπαγορεύσεως Επιταφίου ὕμνου εἰς τὴν ἐορτὴν τῆς Κοιμήσεως τῆς Θεοτόκου.

Πρὸς τοὺς κατὰ τὸ Κράτος Σεβ. Ἱεράρχας.

Προ τινων ὀλίγων ἑνιαυτῶν ἐπληροφορήθη ἡ Σύνοδος, ὅτι ἔν τισι τῶν

Κυκλάδων Νήσων παρειαχθεῖσα ἐψάλλετο κατὰ τὴν ἑορτὴν τῆς Κοιμήσεως τῆς Θεοτόκου τῇ 15 Αὐγούστου ἀκολουθία Ἐπιταφίου ὕμνου κατὰ μίμησιν τῆς κατὰ τὴν νύκτα τῆς ἀγίας καὶ Μεγάλης Παρασκευῆς ψαλλομένης· καὶ ἐπειδὴ ἡ τοιαύτη ἀκολουθία εἶναι ἀσυνήθης καὶ πάντῃ ξένη εἰς τὴν καθ' ὅλου ὀρθόδοξον Ἀνατολικὴν τοῦ Χριστοῦ Ἐκκλησίαν, μήτε ἐγκεκριμένη, μηδ' ἀνεγνωρισμένη πούποτε, ἡ Σύνοδος ἀπηγόρευσεν αὐτὴν, παραγγείλασα τὰ δέοντα πρὸς τοὺς ἀρμοδίους Ἱεράρχας.

Ἐπειδὴ δ' ἐπ' ἐσχάτων ἐξεδόθη ὑπὸ τοῦ Σ. Επισκόπου Καρυστίας εἰς φυλλάδιον τοιοῦτος Ἐπιτάφιος ὕμνος εἰς τὴν Κοίμησιν τῆς Θεοτόκου, καὶ ἐπειδὴ τοῦτο δύναται νὰ θεωρηθῇ παρὰ τινος, ὅτι ἡ Σύνοδος παραδέχεται καὶ ἐπιδοκιμάζει τὸ ὡς εἴρηται ξένον τοῦτο ἔθιμον, διὰ τοῦτο ἀναγγέλλουσα τοῦτο πρὸς ὑμᾶς, ἐντέλλεται ὑμῖν, ἵνα μὴ ἐπιτρέψητε τὴν εἰσαγωγὴν αὐτοῦ εἰς τὴν καθ' ὑμᾶς Ποιμαντορίαν, καὶ ἐάν ποῦ τυχόν παρειασέφρησε, νὰ ἐμποδίσητε τὴν περαιτέρω χρῆσιν αὐτοῦ. Ἡ Ἐκκλησία ἐκάνονισεν ἀνέκαθεν τὰς ἱεράς ἀκολουθίας τοῦ ὅλου ἐνιαυτοῦ, καὶ κατανυκτικώτατά εἰσι τὰ εἰς τὴν Κοίμησιν τῆς ὑπεραγίας Δεσποίνης ἡμῶν Θεοτόκου ψαλλόμενα ᾠσματα, οὐδὲ ἀνάγκη ἐτέρων ὑπάρχει, καὶ κατὰ βούλησιν ἐκάστου πεποιημένων.

† Ο ΑΘΗΝΩΝ ΘΕΟΦΙΛΟΣ Πρόεδρος

† Ο ΜΕΣΣΗΝΙΑΣ ΠΡΟΚΟΠΙΟΣ ΜΟΝΕΜΒΑΣΙΑΣ καὶ ΣΠΑΡΤΗΣ ΔΙΟΝΥΣΙΟΣ

† Ο ΝΑΞΟΥ ΠΑΡΘΕΝΙΟΣ

Ὁ Γραμματεὺς Κύριλλος Χαιρωνίδης [↵](#)

6. Απολυτίκιον τῆς Εορτῆς [↵](#)

7. Δοξαστικὸ ἀποστίχων τῆς Εορτῆς [↵](#)

8. Ἡ ἀκροστιχὶς τοῦ πρώτου κανόνα τῆς Εορτῆς [↵](#)

Ἐκ τοῦ Γραφείου κατὰ τῶν αἰρέσεων
τῆς ἱερᾶς Μητροπόλεως Πάφου